

СИЛАБУС

навчальної дисципліни Інноваційні технології в методиці навчання української мови та літератури

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальностей: 014 Середня освіта

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4/120 (денна форма: 48 год.: 26 - лекції; 22 - практичні; 72 - самостійна робота; заочна форма: 12 год.: 6 - лекції; 6 - практичні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали: <https://meet.google.com/mfi-nahi-khg>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Мельникова Руслана Миколаївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: української мови і літератури

Робочій e-mail: ryslana.melnikova@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: четвер, 14.00 - 15.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання*

Предмет навчальної дисципліни «Інноваційні технології в методиці навчання української мови та літератури» становлять мотиви, мета, зміст, принципи, методи, організація, методичні закономірності й умови ефективного навчання української мови.

Метою вивчення дисципліни є: формування основ теоретико-методологічної культури щодо сучасних процесів технологізації в освіті.

Належно опанувавши навчальну дисципліну «Інноваційні технології в методиці навчання української мови та літератури», здобувачі вищої освіти **знатимуть**: інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти та особливості використання інноваційних технологій у процесі навчання української мови та літератури.

У ході вивчення курсу студенти оволодіють **уміннями й навичками**:

- розв'язувати дидактичні проблеми освітнього процесу за допомогою сучасних інноваційних технологій, аналізувати і прогнозувати ефективність застосовуваних технологій навчання, формувати почуття відповідальності за їх результати;

- розвиток потреби творчості, педагогічної культури і нового стилю педагогічного мислення;

- актуалізація навчальної мотивації, запровадження системи вільного пошуку власних технологій;

- самопізнання з метою виявлення педагогічних якостей, які потребують удосконалення і розвитку;

- розвиток інтелектуального потенціалу здобувача вищої освіти, зорієнтованого на креативний рівень опанування матеріалом, спроможного до постійної самоосвіти та самовдосконалення.

Здобувачі освіти матимуть сформовані **професійні результати навчання**, зокрема зможуть:

- проводити науково-методичну та організаційно-методичну роботу із запровадження у навчальний процес нових інформаційних технологій навчання мови (ПРН 10);
- працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її (ПРН 16).

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Загальні засади педагогічної інноватики. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів.

Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання. Сутність педагогічної інноватики. Структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень.

Тема 3. Інноваційні процеси в системі освіти. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів. Умови ефективності інноваційних педагогічних процесів.

Тема 4. Педагогічна технологія. Технологія як наука про майстерність. Історичні аспекти педагогічної технології. Сутність і особливості педагогічної технології. Головні ознаки педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій.

Тема 5. Інноваційні методи та прийоми навчання. Поняття про методи навчання української мови, їх функції. Класифікація методів навчання мови як лінгводидактична проблема, їх характеристика. Прийоми навчання, специфічні ознаки, види.

Тема 6. Інформаційно-комп'ютерні технології. Сутність та педагогічні завдання інформаційної технології. Основні переваги та недоліки інформаційної технології, умови ефективності її застосування. Класифікація інформаційних технологій. Можливості комп'ютера на різних етапах уроку української мови та літератури.

Тема 7. Технологія проблемного навчання та її значення. Специфіка проблемної технології. Компоненти проблемної технології сучасного уроку рідної мови. Складники проблемної технології: «проблемна ситуація», «проблемна вправа», «проблемне завдання», «проблемне запитання». Шляхи створення проблемних ситуацій на сучасному уроці української мови (проблемна ситуація з ускладненням, проблемна ситуація-діалог, ситуація-проблема). Види проблемних ситуацій. Особливості використання технології проблемного навчання на уроках української мови та літератури.

Тема 8. Проектна технологія. Значення, мета та завдання проектної технології. Класифікація проектів. Вимоги до організації проектів. Зміст проектної технології, її структура, етапи роботи над проектом. Використання проектної технології на уроках української мови та літератури.

Тема 9. Специфіка технології особистісно-зорієнтованого навчання. Принципи особистісно-зорієнтованого навчання (гуманізація, розвивальний характер навчання, диференціація, інтегративність знань, діалогічна взаємодія в процесі навчання, варіативність, індивідуалізація, суб'єктивність навчання, оптимізація навчально-виховного процесу). Загальна структура уроку: мотиваційний етап (забезпечення емоційної готовності до уроку; актуалізація суб'єктного досвіду та опорних знань); цілевизначення та планування діяльності; етап опрацювання навчального матеріалу; рефлексивно-оцінювальний етап. Особистісно-зорієнтоване навчання на уроках української мови та літератури.

Тема 10. Ігрові технології та їх значення. Класифікація ігрових технологій (за цільовими орієнтаціями, характером педагогічного процесу, ігровою методикою). Етапи проведення ділової гри, її підготовка. Використання ігрових технологій на уроках української мови та літератури.

Тема 11. Технологія інтерактивного навчання. Інтерактивне навчання: сутність, основні ознаки, функції. Класифікації інтерактивних технологій. Технології колективно-групового навчання на уроках української мови та літератури. Сутність інтерактивних технологій кооперативного навчання. Технології ситуативного моделювання. Технології опрацювання дискусійних питань. Оцінювання в умовах інтерактивного навчання.

Тема 12. Технологія критичного мислення та її сутність. Етапи навчання критичного мислення (фаза актуалізації, фаза побудови знань, фаза консолідації (рефлексії). Методика «Групування», стратегія «Асоціативний куш». Методика «Кубування», стратегія «Робота в групах». Метод «Прес», стратегія «Взаємні запитання». Методика «Сенкан», «Кероване читання».

Тема 13. Веб-квест технологія. Проблемно-пошукова, дослідницька діяльність учнів у процесі навчання української мови. Психолого-педагогічні передумови формування дослідницьких здібностей учнів. Принцип, методи і прийоми навчання української мови за дослідницького підходу. Діяльнісний підхід у використанні веб-квест технології для організації проблемно-пошукової, дослідницької діяльності учнів. Організація пошукової діяльності учнів засобами веб-квест технології. Проблема ситуація як предмет пошуку і досліджень. Створення системи завдань дослідницького характеру засобами веб-квест технології.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» студенти повинні бути присутніми на семінарських заняттях. Якщо з поважних причин здобувач освіти пропустив заняття (і цьому є документальне підтвердження), він має право на відпрацювання пропущеного матеріалу у двотижневий термін після повернення до навчання. Якщо ж студент не використав це право або пропускав заняття без поважної причини, він отримує 0 балів в академічний журнал. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним планом, зобов'язані повністю виконати додаткові індивідуальні завдання, узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. Якщо студент не виконав МКР з поважної причини (підтвердженої документально), йому призначається інша дата для виконання підсумкового контролю.

Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); їх порушенням посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Кожний здобувач вищої освіти у своїй навчальній діяльності повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності.

Використання технологій штучного інтелекту

Студенти, які опановують цей курс, повинні розуміти, що в контексті дотримання академічної доброчесності та корпоративної етики, крім пунктів, зазначених у відповідному Положенні, не слід до навчальних та наукових праць залучати привласнені тексти, згенеровані за допомогою інструментів штучного інтелекту (ChatGPT або його аналогів), крім випадків, зазначених викладачем у силабусі навчальної дисципліни. Роботи чи їх сегменти, створені за допомогою ШІ є різновидом обману, що передбачає відповідальність згідно з чинними нормативними документами.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому

	обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі за варіантами, у випадку дистанційного навчання – у формі тестування за допомогою сервісу Google Forms та включає орієнтовно 40 тестових завдань.

Зразок модульної контрольної роботи

Розв'яжіть тести:

1. Аналіз – це ...

- а) результат спеціальних медичних досліджень;
- б) мисленнєва операція розчленування цілого (предмета, явища, процесу) на складові, щоб краще зрозуміти, як вони взаємодіють між собою;
- в) процес поєднання частин у ціле;
- г) напрям у філософії.

2. Розуміння – це ...

- а) усвідомлення того, що ти все зрозумів;
- б) здатність знайти (сформулювати) власний зміст у прочитаному або почутому;
- в) досягнення порозуміння між людьми;
- г) здатність запам'ятати і повторити почуте або прочитане.

3. Зіставте вміння з розумовими операціями:

1) синтез	а) класифікувати, тобто визначити, до якої відомої нам групи предметів чи явищ належить нове;
2) розуміння	б) порівнювати з критеріями, стандартами;

- 3) аналіз в) генерувати ідеї – робити припущення, розробляти альтернативні гіпотези, способи дій;
- 4) оцінювання г) виокремлювати частини цілого та визначати взаємозв'язки між ними.

Форма підсумкового контролю – залік

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Конспектування наукової літератури	5
Огляди наукової інформації, її систематизація	5
Виконання вправ, лінгвістичні розбори	5
Презентації до окремих тем	5

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний контроль з означеного курсу проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Перевірка здійснюється у такий спосіб: правильну кількість відповідей треба поділити на кількість тестових завдань. Показник перевести за нижчеподаною таблицею. Критеріями оцінювання є правильні варіанти відповідей на кожне тестове завдання. Виправлена позначка вважається помилкою.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Оцінку за семестр з дисципліни, що закривається заліком, слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти не передбачено.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	<i>відмінно</i>
70-89	<i>добре</i>
51-69	<i>задовільно</i>
26-50	<i>незадовільно</i>

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Таблиця переведення середньозваженого балу за 100-бальною шкалою

100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,95–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,90–2,94	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,85–2,89	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,81–2,84	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,97–2,80	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,93–2,96	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72

91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,89–2,92	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,88	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2012. 344 с.
2. Дівакова І.І. Інтерактивні технології навчання. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 143 с.
3. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль: Астон, 2005. – 204 с.
4. Конверський А. Критичне мислення: підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 344 с. URL: <https://www.academia.edu/45624275/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D0%90%D0%84%D0%9A%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA>
5. Крайня М. І. Критичне мислення на уроках української мови та літератури. Харків: Видавнича група «Основа», 2009. 108 с.
6. Кучеренко І. А. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Умань: Видавець ФОП Жовтий О.О., 2014. – 420 с.
7. Кучерук О. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: [навчальний посібник]. Житомир: ЖДУ ім. І.Франка, 2007. 182 с.
8. Кучерук О. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 420 с.
9. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення. К.: Вид-во «Плеяда», 2006. 220 с. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/487/48780/KritichneView.pdf>
10. Марченко О. Г. Формування критичного мислення школярів. Харків: Видавнича група «Основа», 2007. 160 с.
11. Мельникова Р. М. Вивчення творчості А. Чайковського в 7 класі: методичний аспект. Філологічні діалоги. Випуск 8. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2021. С. 147 – 153. URL: <http://dspace.idgu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1720/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%A0%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%282021%29.pdf>
12. Мельникова Р. Використання технології розвитку критичного мислення учнів у закладах загальної середньої освіти. Київ-Вінниця, 2020. Вип. 58. С. 563 – 568. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1240966.pdf>
13. Мельникова Р. Вивчення творчості Емми Андієвської: екзистенційні проблеми. Філологічні діалоги. Випуск 9. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2022. Вип. 9. С. 213 – 221. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/fildialohy/article/view/707>
14. Остапенко Н.М., Симоненко Т.В., Руденко В.М. Технологія сучасного уроку рідної мови. К.: ВЦ «Академія», 2011. 245 с.
15. Пехота О.М. Освітні технології. К.: А.С.К., 2003. 255 с.

16. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004. 192 с.
17. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. К.: Видавничий центр «Академія», 2013. – 312 с.
18. Яновський А.О. Організація пошуково-дослідницької діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: навч.-метод.посіб. Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2009. 156 с.

Затверджено на засіданні кафедри української мови і літератури протокол № 8 від 12 січня 2024 р.